Przychojec

Historia miejscowości

Zebrał i opracował – Adam Chudy

Przychojec.pl

PRZYCHOJEC

SPIS TREŚCI:

Przychojec – historia miejscowości 2

LKS „Jodła" Przychojec 6

- **Założenie klubu** 6
- **Stadion** 6
- **Sukcesy sportowe** 7
- **Inwestycje** 8
- **Władze klubu** 9

Szkoła Podstawowa 11

- **Początki oświaty** 11
- **Czasy powojenne** 11
- **Inwestycje oświatowe** 12

Koło Gospodyń Wiejskich w Przychojcu 14

- **Początki działalności** 14
- **Patronat kółek rolniczych** 14
- **Reaktywacja działalności KGW** 14

Ochotnicza Straż Pożarna w Przychojcu 16

- **Powstanie OSP** 16
- **Czasy powojenne** 17
- **Działalność ratownicza oraz społeczna** 18
- **Remiza OSP** 20
- **Uroczystości jubileuszowe z okazji 100-lecia działalności** 21
- **Pozyskanie nowego samochodu gaśniczego** 22
- **Sołecka Strategia Rozwoju Wsi** 24

Parafia pw. Dobrego Pasterza w Przychojcu-Łukowej 27

- **Początki kultu** 27
- **Budowa świątyni** 27
- **Powstanie rektoratów oraz samodzielnej parafii** 27
- **Inwestycje materialne** 28

Przychojec – historia miejscowości

Miejscowość położona jest w województwie podkarpackim, w powiecie leżajskim, w gminie Leżajsk. Zabudowania wsi są skupione przy wiejskich drogach biegnących wzdłuż starorzeczy Sanu. Od południa graniczy z Leżajskiem, od wschodu ze Starym Miastem, od północy z Łukową, a od zachodu z Jelną. Najdogodniejszy dojazd do Przychojca umożliwiają lokalne drogi z Leżajska i Starego Miasta. Pierwotnie Przychojec był przysiółkiem Starego Miasta. Jako samodzielna wieś wydzielił się dopiero w XIX wieku. Wchodził w skład ordynacji łańcuckiej, klucza leżajskiego. Przychojec liczy ok. 950 mieszkańców.

Po II wojnie światowej Przychojec zostaje wyłączony z gminy Kuryłówka i włączona zostaje do Gromadzkiej Rady Narodowej w Starym Mieście.

Pierwszym miejscem kultu religijnego w Przychojcu była postawiona w początkach XX wieku **kapliczka obok szkoły**, najpierw drewniana a następnie murowana, w której umieszczono obraz Matki Bożej Leżajskiej. Od tego czasu z okazji ważniejszych świąt księża z leżajskiej fary odprawiali przy niej Msze św. Po odzyskaniu niepodległości ówcześni patrioci z Przychojca na przyniesionym z okolic Kulna **słupie granicznym zaborców** umieścili kuty z żelaza **krzyż** i ustawili go w centrum wioski.

Na przestrzeni lat miejscowości nie omijały przykre zdarzenia. Jednym z nich był groźny **pożar,** który **wybuchł w 1955 roku** i wówczas **spłonęło 56 budynków**. Kolejny kataklizm miał miejsce w **lutym 1964 roku –** w Zakładzie Wikliniarskim na Łanie należącym do Rudnickich Zakładów Wikliniarskich ogień objął halę warsztatową, pomieszczenia suszarni i część zgromadzonego surowca .

13 czerwca 1966 roku w Przychojcu zabłysło światło elektryczne. W tą ideę społeczną było zaangażowanych wielu mieszkańców i strażaków, którzy w ramach czynu społecznego pomagali przy budowie linii elektrycznej prowadzonej do Przychojca.

W **1971 roku** z funduszy prewencyjnych PZU przy współudziale mieszkańców, OSP rozwoziło słupy, wykonano także wykopy pod słupy, zrealizowano wiele prac niefachowych i zainstalowano wówczas **pierwszy we wsi Przychojec telefon**, który później został przekazany sołtysowi i szkole.

W latach 70-tych nastąpiła zmiana nazwy miejscowości i nadano jej nazwę Jodłówka. Zmieniona nazwa funkcjonowała kilka lat, po czym ponownie wrócono do starej nazwy Przychojec.

PRZYCHOJEC

W 1973 roku następują zmiany w podziale administracyjnym, zlikwidowano GRN (Gromadzka Rada Narodowa). Tworzone są gminy, m. in. Gmina Leżajsk, w skład której wchodzi sołectwo Przychojec.

Końcówka lat 70-tych to rozkwit życia sportowego na terenie miejscowości.

5 lipca 1979 roku w Radzie Wojewódzkiej Zrzeszenia LZS w Rzeszowie został zarejestrowany **Ludowy Zespół Sportowy w Przychojcu.**

W latach **1980-1981**, drużyna piłki nożnej rozgrywała mecze w systemie rozgrywek w ramach ligi gminnej na boisku w sąsiedniej wsi Jelna.

Starania Zarządu ws. **pozyskania terenu pod lokalizację boiska** przyniosły skutek – **na mieniu gminnym obok kościoła przydzielono i wyznaczono teren pod budowę boiska**, które zostało wybudowane przez mieszkańców w czynie społecznym.

Lata 80-te to wzmożone działania, zmierzające do wybudowania na miejscu świątyni. **W 1986 r. rozpoczęto budowę kościoła**. Kamień węgielny został poświęcony i wmurowany przez bp. Ignacego Tokarczuka **6 czerwca 1987 r.** i w krótkim czasie świątynia wraz z salką katechetyczną została oddana do użytku wiernym jako kościół dojazdowy parafii klasztornej w Leżajsku pw. Dobrego Pasterza. Wyznaczono ponadto **teren na cmentarz wiejski.**

W **grudniu 2003 r.** decyzją abp. Józefa Michalika Przychojec i Łukowa zostały odrębnymi strukturami duszpasterskimi. Powstały w nich oddzielne **rektoraty,** zaś od **1 stycznia 2012 r.**, decyzją Księdza Arcybiskupa, **Przychojec stał się parafią pw. Dobrego Pasterza**, do której przyłączono Łukową.

Początek XXI wieku to istotne zmiany w zakresie infrastruktury sportowej. W latach **2002-2003** ze środków Gminy Leżajsk **wybudowano wielofunkcyjną szatnię**, wyposażoną w sanitariaty i prysznice oraz gruntownie zrekultywowano płytę boiska. Wokół boiska zamontowano kilkadziesiąt ławek dla publiczności oraz od strony południowej trybunę dla publiczności. W **2008 r.** wykonano **ogrodzenie**. W **2014 r.** wymieniono **wiaty stadionowe dla zawodników rezerwowych** oraz odnowiono elewację zewnętrzną budynku klubowego W **2015 r.** stadion „Jodły" wzbogacił się o **wiatę taneczną** (tzw. „grzybka").

W **2017 r.** w czynie społecznym – przy wsparciu Wójta Gminy Leżajsk – wybudowano **boisko do plażowej piłki siatkowej**.

Ostatnie lata to wzmożona aktywność mieszkańców oraz organizacji społecznych, która zaowocowała **pozyskiwaniem środków finansowych** na różnego rodzaju inwestycje oraz inicjatywy społeczne.

PRZYCHOJEC

Znaczące zmiany daje się szczególnie zaobserwować na terenach położonych w centrum wsi. Dotychczas niewykorzystany plac przy Remizie OSP został zaadaptowany na potrzeby mieszkańców, co zostało zrealizowane m.in. dzięki funduszom europejskim.

W wyniku starań **Sołeckiej Grupy Odnowy Wsi** Przychojec został beneficjentem **Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2017-2020**, w ramach którego powstały siłownia plenerowa oraz plac zabaw.

Dzięki operatywności **Zarządu OSP** pozyskano także środki finansowe na zakup sprzętu strażackiego oraz wykonanie remontu strażnicy: odnowiono elewację budynku, wykonano nową posadzkę w boksie garażowym oraz zamontowano nowe drzwi.

W **2018 r. LKS „Jodła" Przychojec** oraz **OSP** uzyskały dofinansowanie z projektu **„Nawigator"** – *Kompleksowego programu wspierania rozwoju ekonomii społecznej* realizowanego przez Podkarpacki Regionalny Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej oraz Podkarpacką Akademię Przedsiębiorczości. Poprzez udział w tym programie klub sportowy zakupił profesjonalny grill węglowo-gazowy oraz przenośny głośnik z bezprzewodowym mikrofonem, zaś OSP wzbogaciła się w nowe meble do zaplecza kuchennego.

Rok **2018** to także długo oczekiwany gruntowny **remont i przebudowa budynku starej szkoły** z przeznaczeniem na **Dom Dziennego Pobytu „Senior+"**. Pomieszczenia docelowo zaadaptowane zostaną na potrzeby seniorów z terenu Gminy Leżajsk oraz okolicznych gmin. Adaptacja budynku będzie polegać na przygotowaniu takich pomieszczeń jak: sala dla seniorów, aneks kuchenny, łazienki, szatnia, pomieszczenia dla pielęgniarki, rehabilitanta i psychologa oraz pomieszczenie klubowe i sala do relaksu.

Pierwsze prace związane z realizacją inwestycji to wymiana więźby dachowej wraz z pokryciem dachu z zachowaniem wskazówek i wytycznych konserwatora zabytków. Do rozebrania jest dach o powierzchni 391 m^2. Dalsze prace to wymiana konstrukcji więźby dachowej oraz wykonanie deskowania paraizolacji. Końcowy etap będzie polegać na wykonaniu pokrycia dachu wraz z orynnowaniem.

W następnej kolejności nastąpi rozebranie podłóg i posadzek z warstw posadzkowych i wykonanie nowych. Na podłodze zostaną położone płytki, a łazienka zostanie gruntownie wyremontowana zgodnie z nowoczesnymi trendami oraz ułatwieniami dla osób niepełnosprawnych.

Częściowe wykonanie izolacji poziomej i pionowej ścian fundamentowych zabezpieczy budynek przez wilgocią.

Zdemontowane zostaną także drzwi wewnętrzne i zewnętrzne oraz wykute ościeżnice i na ich miejsce zamontowane będą nowe.

Ze względu na zły stan techniczny skute zostaną tynki, ściany będą wykonane z płyt kartonowo gipsowych oraz wygładzone, a następnie pomalowane w jasne kolory.

Niezbędna będzie także wymiana schodów przy wejściu do budynku oraz wykonanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych. Budynek zostanie częściowo docieplony w zakresie uzgodnionym z konserwatorem zabytków.

Kolejne zadania do wykonania to remont instalacji elektrycznej i sanitarnej wraz z wymianą armatury.

W ramach inwestycji zakupione zostanie wyposażenie do pomieszczeń objętych adaptacją.

Rekrutacja osób do Domu Dziennego Pobytu nastąpi w roku 2019. Środki finansowe na realizację projektu zostały częściowo pozyskane z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dzięki przystąpieniu do II edycji **Programu Wieloletniego „Senior+" na lata 2015-2020**. Celem strategicznym Programu jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym seniorów poprzez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w placówkach „Senior+" przy dofinansowaniu działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior+" i Klubów „Senior+". Program polega na wsparciu tworzenia placówek typu „Senior+", w tym Dziennych Domów „Senior+" i Klubów „Senior+" przez jednostki samorządu, których strategie rozwoju pomocy społecznej uwzględniają rozwój infrastruktury dla osób starszych lub w których brak jest innej infrastruktury pomocy społecznej tego typu. Dofinansowanie z budżetu państwa wynosi 300 000,00 zł. Pozostałe brakujące środki finansowe zostaną pozyskane z innych źródeł.

Koszty robót budowlanych wynoszą **782 802, 14 zł**, zaś **umowa na wyposażeni**e zamyka się w kwocie **65 318,94 zł.**

Najbliższe lata to czekająca mieszkańców oraz organizacje społeczne dalsza wytężona praca na rzecz miejscowości. Nauczeni dotychczasowym doświadczeniem w pozyskiwaniu i rozliczaniu funduszy zewnętrznych – unijnych oraz ministerialnych – z pewnością będą aplikować o dalsze środki, które przysłużą się lokalnej społeczności.

LKS „Jodła" Przychojec

Założenie klubu

W dniu **5 lipca 1979** roku w Radzie Wojewódzkiej Zrzeszenia LZS w Rzeszowie został zarejestrowany Ludowy Zespół Sportowy w Przychojcu. W Przychojcu nowo założone koło LZS-u, zaczynało praktycznie od zera. Zwołano i zorganizowano zebranie w miejscowej Szkole Podstawowej, na którym określono ramowy program działania oraz wybrano zarząd koła LZS, w następującym składzie:

- **Edward Drożdżal** – Przewodniczący Zarządu
- **Andrzej Kamiński** – Z-ca Przewodniczącego d/s organizacyjnych
- **Janusz Drożdża**l – Sekretarz
- **Jan Lisowiec** – Skarbnik
- **Jan Proń** – Członek

Przewodniczącą Komisji Rewizyjnej LZS została wybrana **Elżbieta Drożdża**l. Pierwszej pomocy organizacyjnej i instruktażowej udzieliła Rada Gminna Zrzeszenia LZS w Leżajsku. Założono 3 sekcje sportowe: piłki nożnej, warcabową oraz tenisa stołowego. Pomocy udzieliła także Rada Wojewódzka Zrzeszenia LZS w Rzeszowie, skąd klub otrzymał bezpłatnie podstawowy sprzęt sportowy, taki jak komplet koszulek i spodenek piłkarskich, korko-trampki, siatki na bramki, piłki oraz stół do tenisa stołowego. Część sprzętu sportowego została zakupiona z funduszy własnych, z organizacji zabaw ludowych. Nie było wówczas żadnej bazy sportowej oprócz małego boiska przy szkole.

Stadion

W latach 1980-1981, drużyna piłki nożnej rozgrywała mecze w stałym systemie rozgrywek w ramach ligi gminnej na boisku w sąsiedniej wsi Jelna, co dostarczało wiele kłopotów i problemów .Zarząd w tym czasie czynił usilne starania, celem pozyskania odpowiedniego terenu pod budowę nowego boiska do gry w piłkę nożną. Wcześniej planowany plac, gdzie dotychczas kopano piłkę został zajęty pod budowę obecnych bloków mieszkalnych koło sklepu. Inicjatywa i zapał społeczny znalazł zrozumienie i pomoc w kierownictwie ówczesnych władz polityczno-administracyjnych Gminy Leżajsk. Na mieniu gminnym obok kościoła przydzielono i wyznaczono teren pod budowę boiska. W czynie społecznym członkowie koła LZS-u wybudowali pełnowymiarowe boisko do gry w piłkę nożną. Budowa stadionu wymagała bardzo dużego nakładu sił i pracy. Zakupiono barakowóz,

w którym urządzono szatnie sportową dla zawodników, z oddzielnym pomieszczeniem dla sędziów. Największy społeczny wkład przy budowie nowego boiska w Przychojcu wnieśli długoletni członkowie LZS, tacy jak: Andrzej Kamiński, Marian Kamiński, Edward Drożdżal, Jan Lisowiec, Jan Proń, Roman Kostek, Mieczysław Horoszko, i wielu innych.

Sukcesy sportowe

Z uwagi na brak systematycznych i odpowiednich treningów, braku trenera, odpowiedniego sprzętu sportowego, problemy ze środkami transportu, kłopoty finansowe, w rozgrywkach o mistrzostwo kl. „C", zespół nie odniósł większych sukcesów. Drużyna uczestniczyła w tych rozgrywkach nieprzerwanie od 1982 do 1985 r. **W roku 1985 „Jodła" awansowała do klasy „B" i po raz pierwszy zdobyła Puchar Wójta Gminy Leżajsk w piłce nożnej.** Po 2 latach klub spadł do „C" klasy.

W latach 1994-2001 drużyna prowadzona m.in. przez trenera Zbigniewa Deca, ponownie rozgrywała mecze o mistrzostwo klasy „C", a **w roku 2002 awansowała do klasy „B" i zdobyła po raz drugi Puchar Wójta Gminy Leżajs**k, a indywidualnie tytuł króla strzelców turnieju zdobył Krzysztof Plichta. Stopniowo podnosił się poziom gry drużyny, która zaczęła odnosić coraz większe sukcesy.

Punktem kulminacyjnym w dotychczasowej historii był **rok 2004** – na **25-lecie klubu** ukoronowaniem „srebrnego" jubileuszu oraz spełnieniem ambicji i pragnień zawodników, działaczy oraz kibiców był:

- **awans drużyny do „A" klasy** i rywalizacja z czołowymi zespołami z naszego okręgu; od tego momentu „Jodła" stała się rozpoznawalna na piłkarskiej mapie regionu;
- zdobycie przez drużynę seniorów **3-go Pucharu Wójta Gminy Leżajsk w piłce nożnej** oraz indywidualnie 2-go tytułu króla strzelców turnieju – Krzysztof Plichta;
- **wygrane** wszystkie **4 turnieje piłkarskie**, w których „Jodła" występowała;
- **wywalczenie Pucharu Wójta Gminy Leżajsk w piłce nożnej w kategorii „Oldboy**", indywidualnie tytuł najlepszego bramkarza turnieju przyznano Andrzejowi Kamińskiemu.

Po rocznym pobycie w „A" klasie drużyna spadła do klasy „B", by **w sezonie 2006/2007** ponownie **wrócić do klasy „A" i w 2007 r. zwyciężyć po raz 4** w prestiżowym **turnieju o Puchar Wójta Gminy Leżajsk w piłce nożnej**. Indywidualnie tytuł najlepszego zawodnika przyznano wówczas Pawłowi Mazurkiewiczowi.

W latach 2012 – 2015 „Jodła" 4-krotnie z rzędu występowała w ścisłym finale Turnieju o Puchar Wójta Gminy Leżajsk, triumfując w rozgrywkach w 2014 r. Zawodnicy „Jodły" wybierani byli ponadto jako MVP turnieju: w 2013 r. Dominik Drożdżal, w 2014 Dominik Plichta i w 2015 r. Grzegorz Dąbrowski.

Zespół z Przychojca znakomicie radził sobie także na **Turnieju im. Antoniego Magla**, organizowanym przez „Staromieszczankę" Stare Miasto, **wygrywając go w latach 2011 – 2013**, a w 2014 r. zajmując 3. miejsce.

Ponadto w latach 90-tych reaktywowano dyscyplinę tenisa stołowego, w której znaczące sukcesy odnosiła zawodniczka Bernadetta Stawarz.

W 1984 roku patronat nad LZS „Jodła" w Przychojcu, objęły Zakłady Rolno – Przemysłowe „Iglopol" w Dębicy – Gospodarstwo Rolne w Dąbrowicy, udzielając dużej pomocy w zaopatrzeniu w niezbędny sprzęt sportowy, zabezpieczając środki transportu na zawody i imprezy sportowe oraz opłatę sędziów. Ponadto zatrudniono Stanisława Stawarza jako gospodarza sprzętu sportowego. Niestety, po kilku latach „Iglopol" został rozwiązany. Wielka to była strata dla LKS „Iglopol" (bo taką nazwę nosił klub przez okres opieki „Iglopolu"), który utracił dobry patronat, któremu bardzo wiele zawdzięcza. Za osiągnięciami sportowymi poszły aktywne zabiegi o inwestycje infrastrukturalne. Starania zarządu przychylnie przyjęli Wójt Gminy Leżajsk, Rada Gminy Leżajsk oraz sołtys Przychojca.

Inwestycje

W latach 2002-2003 ze środków Gminy Leżajsk wybudowano wielofunkcyjną szatnię, wyposażoną w sanitariaty i prysznice oraz gruntownie zrekultywowano płytę boiska. Wokół boiska w czynie społecznym zamontowano kilkadziesiąt ławek dla publiczności, które zastąpiły wkopane wokół murawy opony samochodowe. Również w czynie społecznym wykonano metalowe **zadaszenia dla zawodników rezerwowych**. 2 lata później **wykonano** od strony południowej **trybunę dla publiczności**. **W 2008 r**. we własnym zakresie **wykonano ogrodzenie obiektu** z materiałów zakupionych przez Gminę Leżajsk. Otrzymano także od Gminy samojezdną kosiarkę do trawy. **W 2014 r. wymieniono wiaty stadionowe** dla zawodników rezerwowych oraz **odnowiono elewację zewnętrzną** budynku klubowego. W 2015 stadion „Jodły" wzbogacił się o **wiatę taneczną** (tzw. „grzybka"). W najbliższym czasie w planach jest wykonanie oświetlenia boiska.

Władze klubu

W całym okresie 35 - lecia działalności LZS, a następnie LKS „Jodła" w Przychojcu, **społecznie funkcje prezesów zarządu** kolejno **pełnili:**

- W latach 1979-1983 Edward Drożdżal
- W latach 1984-1987 Henryk Skrzat
- W latach 1987-1988 Stanisław Stawarz
- W latach 1989-1991 Ryszard Jandziński
- W latach 1991-1994 Jerzy Warchoł
- W latach 1994-1995 Zbigniew Rumierz i Piotr Kukla
- W latach 1996-2000 Jerzy Warchoł
- W latach 2000-2001 Stanisław Stawarz
- W latach 2002-2019 Władysław Plichta
- Od marca 2019 – Franciszek Sarzyński

31 stycznia 2016 r. Walne Zgromadzenie Członków wybrało nowy **Zarząd oraz Komisję Rewizyjną na kadencję 2016 – 2020**.

W skład Zarządu weszli:

- Prezes – Władysław Plichta
- Wiceprezes – Marian Kamiński
- Skarbnik – Jan Szostak
- Sekretarz – Adam Chudy
- Członkowie Zarządu – Krzysztof Marcinowski, Franciszek Sarzyński, Lesław Kuczek, Łukasz Kaczor

Komisja Rewizyjna:

- Przewodniczący – Ryszard Jandziński
- Zastępca – Arkadiusz Proń
- Członek – Krzysztof Plichta
-

7 marca 2019 r. dotychczasowy Prezes Zarządu złożył rezygnację z pełnionej funkcji.

24 marca 2019 r. funkcję Prezesa Zarządu objął Franciszek Sarzyński.

PRZYCHOJEC

Od kilku lat „Jodła" aktywnie włącza się w **pozyskiwanie środków finansowych** z różnego rodzaju **programów zewnętrznych**. Autorem wniosków oraz osobą odpowiedzialną za ich realizację jest **Sekretarz Klubu – Adam Chudy**. Dzięki tej aktywności zorganizowano już **5 edycji „Bezalkoholowego Pikniku Rodzinnego"** czy **3 edycje „Dyktanda o Złote Pióro Wójta Gminy Leżajsk"**.

Poprzez udział w Projekcie **„Nawigator"** w 2018 r. klub pozyskał profesjonalny grill gazowo-węglowy oraz głośnik z bezprzewodowym mikrofonem.

W I kwartale 2019 zapadła decyzja o powierzeniu m. Przychojec organizacji **Dożynek Gminnych**. Powołany został **Komitet Organizacyjny**, którego Przewodniczącym został Sekretarz Klubu – Adam Chudy, zaś do składu Komitetu wybrano Prezesa „Jodły" – Franciszka Sarzyńskiego. Wykonane w pierwszym półroczu 2019 r. oraz zaplanowane do realizacji kolejne prace remontowo-budowlane związane są z przygotowaniem obiektu sportowego do w/w imprezy.

Szkoła Podstawowa

Początki oświaty

Opierając się na informacjach zawartych w kronice szkolnej i wiadomościach zebranych od mieszkańców naszej wsi, pierwsza klasa szkoły w Przychojcu została zorganizowana w roku **1898**. Nauka odbywała się w prywatnych budynkach na „Wale". W 1906 roku został wybudowany murowany budynek z jedną salą do nauki i jednym pomieszczeniem na mieszkanie dla nauczyciela. Kierownikiem szkoły był Feliks Tryniecki. Rozwijał oświatę nie tylko wśród dzieci, ale i wśród starszych. Organizował pogadanki o historii Polski, odczyty z zakresu ogrodnictwa, rolnictwa. Założył doświadczalny ogród szkoły i szkółkę drzew owocowych. Urządził czytelnię i założył amatorskie kółko teatralne.

W 1927r. powołana została druga klasa szkoły. Od **1931r.** szkoła została przemianowana na publiczną szkołę powszechną stopnia pierwszego, a kierownikiem tej szkoły została pani Maria Hasztówna.

W okresie wojny szkoła uległa dewastacji i zredukowano posadę nauczyciela. Pani Hasztówna prowadziła potajemne nauczanie bez wynagrodzenia w prywatnych domach.

W 1944 roku nauczanie prowadzono w szkole, która stała się sześcioklasową szkołą z prawem nauczania szkoły 3 – go stopnia. Od września powołano do pracy druga nauczycielkę panią Zofię Wilkównę.

Czasy powojenne

Jesienią **1947 roku** powstał w gromadzie **projekt rozbudowania szkoły**, a w **1949r.** we wrześniu naukę rozpoczęto w **nowo wybudowanej sali lekcyjnej**. Zarządzeniem Ministerstwa powołano Komitet Rodzicielski, a z inicjatywy kierownictwa szkoły powstało Koło Gospodyń Wiejskich.

Od 1954r. obowiązki kierownika szkoły pełni p. Władysław Romańczyk. Szkoła stała się świecka bez nauczania religii. Rozwija się szeroka działalność uczniów pod opieką nauczycieli w Kółku Rachunkowości Spółdzielni Uczniowskiej, Polskim Czerwonym Krzyżu, Szkolnym Kole Związku Społecznego Funduszu Odbudowy Stolicy i Kraju, Kole Przyjaźni Związku Radzieckiego. Uroczyście obchodzone są święta szkolne i państwowe.

Mimo, że rok 1962 wprowadza pierwszy etap planowanej realizacji założeń organizacyjno-programowych ośmioklasowej szkoły podstawowej, to w Przychojcu dopiero 1 września **1969r.** wprowadza się ośmioletnie nauczanie, a funkcję kierownika szkoły wówczas objął p. Fryderyk Turek. Dobudowuje on piętrowe skrzydło o dużych korytarzach,

pięciu izbach lekcyjnych z pokojem nauczycielskim, kancelarią i biblioteką. Mimo, że budowa prowadzona była systemem społecznym, to zaangażowanie kierownictwa i społeczeństwa doprowadziło do zakończenia tej budowy w sierpniu **1973r**.

Od 1974r. nowym dyrektorem został p. Kazimierz Baj. W tym czasie powstają zbiorcze szkoły gminne i nasi uczniowie z klas VII i VIII dojeżdżają do Leżajska. Trwało to tylko jeden rok, gdyż wzrosła liczba uczniów powyżej 100 i powrócono do ośmioklasowej szkoły w Przychojcu.

Od 1987r. na dyrektora szkoły powołana zostaje p. Maria Turek. W szkole przyjmowano gości: posła na Sejm Rzeczypospolitej p. Ignacego Półćwiartka, Marszałka Sejmu p. Józefa Zycha, generała p. Kazimierza Madeja, generała p. Stanisława Stańko, Ministra Kultury p. Stanisława Błońskiego. W zamian nasi uczniowie byli gośćmi Parlamentu i Ministerstwa Obrony Narodowej.

Inwestycje oświatowe

W 1995r. kolejna **rozbudowa szkoły** – następne piętrowe skrzydło z częścią dydaktyczno – socjalną. Dzięki przychylności władz Gminy Leżajsk oraz operatywności radnego naszej wsi p. Franciszka Szewczyka w sierpniu **1998r**. **część dydaktyczno – socjalna została oddana do użytku**. Uroczystość była podwójna, gdyż zbiegła się ze 100-letnią rocznicą powstania szkoły w Przychojcu.

Szkoła posiada wspaniałe warunki do nauki i pracy, dlatego jej działalność rozwija się w wielu kierunkach: działa biblioteka szkolna wraz z czytelnią na pełnym etacie prowadzona przez Helenę Bęben. Roman Martula wychowuje pierwszych informatyków i sprawuje pieczę nad pracownią komputerową. Grażyna Szewczyk założyła kółko ekologiczne i szkoła zajęła I miejsce w konkursie organizowanym przez gminę. Dorota Szarkowicz utworzyła chórek szkolny „Łobertasy", który uświetnia wszystkie imprezy szkolne i środowiskowe. Krzysztof Jasion zakłada uczniowski klub sportowy UKS „Victoria" Przychojec. Młodzi piłkarze osiągają pierwsze sukcesy. 1 kwietnia każdego roku organizowany jest Dzień Ucznia jako święto szkoły. Uczniowie osiągają sukcesy w nauce z języka polskiego, matematyki, historii, geografii w konkursach przedmiotowych i zawodach sportowych. Kwitnie współpraca szkoły z rodzicami, organizacjami młodzieżowymi, władzami środowiskowymi i gminnymi. Organizowane są liczne spotkania, imprezy dla rodziców i środowiska. Rodzice śpieszą do szkoły w każdej potrzebie. Taka współpraca wpływa nie tylko na dobrą atmosferę, ale i na dobre wyniki wychowawcze.

PRZYCHOJEC

Od **1999r**. reforma oświaty wprowadza **nowy ustrój szkoły**. Szkoła staje się sześcioklasową szkołą podstawową. Następnie uczniowie kontynuują naukę w 3 letnim Gimnazjum w Starym Mieście.

Od 2002r. na dyrektora szkoły powołana zostaje Lucyna Ładak. Funkcję pełni do 2014 r.

W latach 2014-2015 dyrektorem szkoły jest Maria Wołoch.

Od 2015 do chwili obecnej stanowisko dyrektora zajmuje Janusz Pajączek.

Koło Gospodyń Wiejskich w Przychojcu

Początki działalności

Według kroniki Szkoły Podstawowej koło Gospodyń Wiejskich w Przychojcu zostało założone w 1946 r. Inne źródła wspominają o wcześniejszej działalności, ale brak dokładnej daty. Działalność Koła miało swoje wzloty i upadki... Po kilkuletniej wzmożonej aktywności przestało działać.

Patronat kółek rolniczych

W 1956 roku rozwijają się kółka rolnicze i obejmują patronat nad kołami gospodyń. W Przychojcu także powstaje na nowo KGW a przewodniczącą zostaje pani Maria Berestka, która mocno angażuje się w życie wsi i sprawy koła. Pozyskuje około 50 członków. Organizuje dziecińce letnie, sprowadza i odchowuje kurczęta, rozprowadzając je wśród członków. Organizuje także kursy: kroju, szycia, gotowania, pieczenia, spotkania z ciekawymi ludźmi i przygotowuje sztuki teatralne. Pani Maria szefowała kołu ponad 20 lat. Następną przewodniczącą została nauczycielka ze szkoły pani Maria Turek – wieloletnia członkini tego Koła. Liczba członków wzrosła do 70 i powiększył się zakres zadań. Koło założyło wypożyczalnię naczyń i sprzętu kuchennego dla mieszkańców, organizowało także pokazy zdrowej żywności i zdrowego odżywiania się. Pierwszy raz, przy wsparciu kółka rolniczego, zorganizowano Dzień Seniora. Prowadzono konkursy na ogródki przydomowe i na najładniejszą zagrodę we wsi. Sprowadzano krzewy i kwiaty. Mocno współpracowano ze szkołą oraz organizacjami działającymi we wsi. Patronat nad Kołem miał SKR w Leżajsku. Po 10 latach spółdzielnie i kółka rolnicze przestają działać, a tym samym koło gospodyń zawiesza działalność.

Reaktywacja działalności KGW

W roku 2000 działalność Koła jest reaktywowana, a jego przewodniczącą zostaje pani Czesława Zawadzka. Koło podejmuje nowe działania:

- założono zespół śpiewaczy „Kalina" – kierownikiem była pani Genowefa Półćwiartek,
- zaczęto gromadzić stroje dla zespołu,
- zorganizowano „Białą Niedzielę",

- ustanowiono pierwsza niedzielę lipca świętem wsi pod nazwą „Święto Kwitnącej Lipy",
- prowadzono spotkania z lekarzami nt. „Zdrowego trybu życia" i „Walki z rakiem",
- zimą wykonywano robótki z bibuły: kwiaty, stroiki, palmy.

Od 2003 roku przewodnictwo nad Kołem objęła pani Cecylia Muskus i prowadzi je do chwili obecnej. Koło specjalizuje się w kultywowaniu tradycji ludowych. Organizuje „Dzień Seniora", „Święto Kwitnącej Lipy", wykonuje palmę do kościoła oraz stroje dla straży grobowej, tzw. Turków. KGW chętnie aktywnie uczestniczy w imprezach na terenie gminy takich jak „Włościańskie Jadło", „Jarmark Kapuściany", „Święto pieczonego ziemniaka". Organizuje także dożynki wiejskie i z wieńcem uczestniczy w Dożynkach Gminnych.

KGW fundusze zdobywa między innymi poprzez realizację takich programów jak „Młoda krawcowa", „Od ziarenka do bochenka" (czyli Święto Chleba), „Kultywowanie zawodów zanikających". Koło w swojej biblioteczce posiada wiele wyróżnień i dyplomów. **W 2003 r.** na festiwalu „Kwiatowy korowód" w Albigowej **KGW zajęło I miejsce** oraz **II miejsce** na ogólnokrajowym konkursie **„Nasze kulinarne dziedzictwo"** w Warszawie. W 2005 roku otrzymało nagrodę za prezentację „Kompozycji kwiatowych" na VIII Wojewódzkim Konkursie Plastycznym.

Koło liczy 20 członków, w tym 8 osób należy do zespołu śpiewaczego „Kalina". Repertuar zespołu obejmuje dawne piosenki ludowe. „Kalina" uczestniczy we wszystkich uroczystościach organizowanych we wsi Przychojec oraz wyjeżdża na imprezy w okolicy.

Skład KGW:

Cecylia Muskus –przewodnicząca

Maria Turek – zastępca przewodniczącej

Wanda Kaczor – sekretarz

Stanisława Maruszak – skarbnik

Krystyna Panek
Helena Rumierz
Irena Szpila
Genowefa Półćwiartek
Grażyna Plichta
Krystyna Szostak
Jolanta Banaś
Maria Banaś
Krystyna Brzuska
Klementyna Zawadzka
Aleksandra Wilk
Irena Zagaja
Halina Jandzińska
Danuta Wołoszyn
Barbara Jarosz
Leokadia Muskus

Ochotnicza Straż Pożarna w Przychojcu

Powstanie OSP

Jedynym i bardzo skromnym źródłem informacji na temat powstania OSP w Przychojcu była kronika Szkoły Podstawowej w Przychojcu prowadzona od 1902 roku, natomiast uzupełnieniem tych informacji są relacje najstarszych członków OSP, przekazy rodzinne oraz informacje przekazywane z pokolenia na pokolenie. Głównym autorem i świadkiem tych relacji jest dh Ignacy Półćwiartek, wieloletni członek i działacz społeczny oraz Poseł na Sejm RP mieszkający w Przychojcu. Jednak z relacji świadków wynika, że powstanie OSP miało miejsce na przełomie XIX i XX wieku a strażacy w 1902 nabyli już sikawkę ręczną skrzyniową, której resztki zachowały się do naszych czasów. **Założycielem OSP w Przychojcu był** ówczesny **Wójt Gminy Antoni Kuchyt i Rada Gminy**. Niestety nie ma informacji kto stał na czele straży. Wiadomo natomiast, że byli to mieszkańcy wsi wyczuleni najbardziej na ludzkie sprawy i chcący bezinteresownie służyć mieszkańcom w razie groźby pożaru czy innego zagrożenia.

Wybuch I wojny światowej spowodował pobór zdrowych, zdolnych do noszenia broni mężczyzn z miejscowości Przychojec do armii austriackiej i skierowanie ich na front wojenny. W tym czasie podczas nieobecności mężczyzn powstające w wyniku działań wojennych pożary i inne zagrożenia były tłumione przez kobiety i dzieci, które brawurowo i z zacięciem pokonywali przeciwieństwa losu na nich spadające. Z okresu zakończenia I wojny światowej i odrodzenia państwa polskiego nie ma również żadnych dokumentów dotyczących działalności OSP w Przychojcu. Prawdopodobnie uległy zniszczeniu w wyniku działań wojennych i różnego rodzaju zdarzeń losowych. A to, że Straż Ogniowa działała w Przychojcu świadczy **następujący zapis w kronice szkolnej**, w której ówczesny kierownik szkoły Feliks Tryniecki zapisał: ***„ …dnia 10 sierpnia 1928 roku założono w Przychojcu Straż Pożarną, a względnie powołano ją do ponownego życia ponieważ takowa czynna jeszcze była dawnemi laty…”.*** W tym roku ze środków wiejskich i składki publicznej zakupiono sikawkę ręczną 4-kołową zastępując nią wcześniejszą sikawkę zakupioną ok. 1902 roku. 24 listopada 1928 roku Ochotnicza Straż Pożarna wspólnie z członkami koła młodzieży odegrała sztukę pt.: „Piekarz i kominiarz”, z której dochód przeznaczony był na powstanie floty narodowej. Funkcję Prezesa Ochotniczej Straży Pożarnej w Przychojcu pełnił w tym okresie dh Michał Baj.

PRZYCHOJEC

W okresie okupacji II Wojny Światowej Ochotnicza Straż Pożarna ogranicza działalność, szczególnie w zakresie statutowym i społeczno-politycznym. Po wojnie OSP podejmuje działalność w oparciu o statut z okresu międzywojennego. Wieś Przychojec zostaje wyłączona z gminy Kuryłówka i włączona zostaje do Gromadzkiej Rady Narodowej w Starym Mieście.

Czasy powojenne

Na **Walnym Zebraniu członków OSP 18 lutego 1952 wybrano** następujący **Zarząd**: komendant Józef Marcinowski, z-ca do spraw technicznych Ignacy Kosior, z-ca do spraw kult. oświatowych Edward Sarzyński, sekretarz Józef Bak, a członkami zarządu zostali: Ignacy Sołek, Marcin Marcinowski, Józef Janik i delegat GRN wyznaczony z urzędu Józef Gna- tek. **Na Walnym Zebraniu w 1954 roku wprowadzono zmiany osobowe** w komendzie/ zarządzie straży: komendantem został wybrany Michał Wiatr, a pozostali członkowie to: zastępca do spraw technicznych Edward Marcinowski, sekretarz Antoni Kania, skarbnik Jan Federkiewicz, gospodarz Ignacy Marcinowski. W skład Komisji Rewizyjnej weszli: Jan Marcinowski przewodniczący, członkowie Bronisław Bęben i Ignacy Sołek. Na **Walnym Zebraniu odbytym w dniu 9 marca 1955 roku** członkowie OSP wprowadzili kolejne zmiany w składzie kierownictwa komendy/zarządu. Funkcję komendanta OSP powierzono Edwardowi Marcinowskiemu, a poprzedniego komendanta wybrano na z-cę do spraw kulturalno-oświatowych, z-cą do spraw technicznych został Paweł Potaczała. Do Komisji Rewizyjnej weszli: Ignacy Baj przewodniczący, członkowie Mieczysław Wziątka i Stanisław Matuszko. **Jednostka OSP w roku 1956 liczyła 16 członków**: Edward Marcinowski, Michał Wiatr, Antoni Kania, Ignacy Baj, Bronisław Bęben, Jan Muskus, Jan Sarzyński, Ignacy Marcinowski, Jan Marcinowski, Franciszek Marcinowski, Jan Pelc, Jan Federkiewicz, Paweł Potaczała, Stanisław Matuszko, Ignacy Sołek, Edward Bąk.

Przez ponad pół wieku Straż Ogniowa w Przychojcu nie dorobiła się swojej siedziby, a sprzęt pożarniczy przechowywany był u gospodarzy, którzy w razie pożaru dostarczali także konie do przewozu sikawki i sprzętu pożarniczego oraz strażaków na miejsce pożaru czy też innego zagrożenia. Rozwiązanie tego problemu przyniósł **rok 1956**, bowiem po nieżyjącym kowalu Sądeju strażacy otrzymali jego kuźnię na przechowywanie sprzętu strażackiego. Odtąd przez prawie 20 lat do wyjazdów alarmowych dostarczał konie do zaprzęgu Bronisław Bęben.

Działalność ratownicza oraz społeczna

Utworzenie w 1956 roku powiatu leżajskiego, a w jego strukturze Powiatowej Komendy Straży Pożarnych, było dla członków OSP bodźcem do wzmożonej pracy. Oprócz pomocy statutowej i w sprzęcie przeciwpożarowym strażacy otrzymali wsparcie duchowe i merytoryczne od komendantów: Kazimierz Szakiel, Zdzisław Szal, Jerzy Lechowicz, Władysław Pelczar, Bronisław Grzywna. Członkowie straży włączyli się do wykonywania zadań podejmowanych przez mieszkańców Przychojca w ramach czynów społecznych. W ramach zadań profilaktycznych prowadzili kontrole w gospodarstwach pod kątem zabezpieczenia przeciwpożarowego oraz różnego rodzaju inne akcje prospołeczne. Uczestniczyli w wieli akcjach ratowniczo-gaśniczych, gdyż pożary nie omijały Przychojca. **Groźny pożar wybuchł w 1955 roku i wówczas spłonęło 56 budynków**. W tamtych latach pożary powstawały dość często, sprzyjała im konstrukcja drewniana budynków, które poryte były słomą, a do tego dochodziła gęsta i zwarta zabudowa gospodarstw Stąd częsty udział strażaków w gaszeniu pożarów na terenie Przychojca i okolicznych miejscowościach. **W latach 1963-64 oprócz gaszenia pożarów nasza jednostka uczestniczyła w akcjach powodziowych**, szczególnie w okresach wiosennych. **W 1958 roku OSP przyjęła nowy statut oraz wybrano nowy zarząd**. Najmniejszy stan osobowy/liczbowy członków odnotowano w 1964 roku, bo zaledwie 11 członków. Ze sprawozdania złożonego na Walnym Zebraniu w tym czasie wynika, że członkowie OSP przeprowadzili kontrole w 168 gospodarstwach, pogłębili kilka sadzawek wodnych celem poprawy zaopatrzenia wodnego. Ponadto członkowie OSP w tym czasie również uczestniczyli w sadzeniu drzewek oraz przeciwpowodziowej akcji ratowniczej w Starym Mieście. **W latach 60-tych Przychojca nie omijały pożary. W lutym 1964 roku** w Zakładzie Wikliniarskim na Łanie należącym do Rudnickich Zakładów Wikliniarskich ogień objął halę warsztatową, pomieszczenia suszarni i część zgromadzonego surowca.

W okresie od 1950 roku członkowie OSP dość często zmieniali składy osobowe zarządów. Nie sprzyjało to pełnej realizacji zadań przyjmowanych w czasie zebrań sprawozdawczych i zadań statutowych oraz znacząco wpływało to na słaby rozwój i funkcjonowanie OSP. Zebranie sprawozdawcze odbyte w 1966 roku również wprowadziło duże zmiany w składzie zarządu, wybrano: na prezesa Ignacego Baja, na naczelnika Edwarda Marcinowskiego, II wiceprezes Ignacy Sołek, sekretarz Michał Wiatr, gospodarz Ignacy Marcinowski, skarbnik Jan Marcinowski. Przewodniczącego komisji rewizyjnej powierzono Ignacemu Półćwiartkowi, a członkami pozostali Jan Federkiewicz i Bronisław Bęben. Przy

OSP w tym czasie działały drużyna młodzieżowa męska i żeńska. W następnym roku (1967) w czasie Zebrania Walnego - sprawozdawczego zmieniono jedynie skarbnika i gospodarza,.

Należy również przypomnieć, że **13 czerwca 1966 roku w Przychojcu zabłysło światło elektryczne**. W tą ideę społeczną było zaangażowanych wielu mieszkańców i strażaków Przychojca, którzy w ramach czynu społecznego pomagali przy budowie linii elektrycznej prowadzonej do Przychojca. W tymże roku OSP otrzymała motopompę M400, która niezawodnie służyła wiele lat. Wprowadziło to unowocześnienie jednostki w sprzęt spalinowy i podniesienie gotowości bojowej jednostki. W 1970 roku na zebraniu sprawozdawczym wprowadzono niewiele zmian w składzie zarządu, w miejsce Piotra Berestki członka z ramienia GRN w Starym Mieście oddelegowany został Jan Marcinowski, a w miejsce Haliny Bęben wybrano Krystynę Sołek. OSP liczyła 18-tu członków, 2 drużyny młodzieżowe, męską i żeńską zrzeszające 15-stu członków. W 1971 roku, dzięki staraniom druha Edwarda Marcinowskiego, z funduszy prewencyjnych PZU przy współudziale druhów i mieszkańców, OSP rozwoziło słupy, wykonali wykopy pod słupy, wykonali wiele prac niefachowych i zainstalowano wówczas pierwszy we wsi Przychojec telefon u druha Marcinowskiego, który później został przekazany sołtysowi i szkole. W tym i późniejszym okresie strażacy z Przychojca uczestniczyli w wielu pracach społecznych takich jak: rozbudowa szkoły, remonty dróg, odśnieżanie, sadzenie drzew itp. Zakupiony zostaje wóz konny, służący do przewozu sprzętu strażackiego i innego, przystosowany został do holowania ciągnikiem. Druhowie ponadto byli organizatorami wielu festynów, z których dochód przeznaczany był na działalność statutową OSP, ponadto uczestniczyli w wielu uroczystościach i obchodach świąt państwowych oraz kościelnych, rocznic i jubileuszów, uczestniczyli ponadto w zabezpieczeniu międzynarodowego wyścigu pokoju.

Należy również wspomnieć, że w dziejach miejscowości Przychojec **w latach 70-tych nastąpiła zmiana nazwy miejscowości i nadano jej nazwę Jodłówka**. Zmieniona nazwa funkcjonowała kilka lat, po czym ponownie wrócono do starej nazwy Przychojec. **W 1973 roku następują zmiany w podziale administracyjnym**, zlikwidowano GRN (Gromadzka Rada Narodowa). Tworzone są gminy, m. in. Gmina Leżajsk, w skład której wchodzi sołectwo Przychojec.

PRZYCHOJEC

Remiza OSP

W 1978 roku, dzięki staraniom naczelnika - Edwarda Marcinowskiego **OSP otrzymała budynek po byłym magazynie nawozów**. Nowo pozyskany budynek został odpowiednio zaadoptowany na potrzeby straży. W przystosowanie budynku najwięcej pracy włożyli: Edward Marcinowski, Ignacy Półćwiartek, Bronisław Horoszko, Fryderyk Turek, Marcin Janik i inni strażacy i osoby nie wymienione ze względu na niepełne informacje.

W roku 1980 nastąpiła duża powódź na rzece San. Padający przez kilkanaście dni ulewny deszcz w miesiącu lipcu 1980 roku spowodował podniesienie poziomów wód w rzekach, nastąpiła powódź nie notowana od dziesiątków lat. Nie dopuszczono do przepływu wód przez szosę w Starym Mieście, strażacy uczestniczyli w sypaniu wałów ochronnych, wykorzystano sprzęt do robót ziemnych, samochody i ciągniki rolnicze. Prace te trwały nieprzerwanie przez tydzień, dzień i noc. Wspólnym wysiłkiem strażacy, mieszkańcy oraz inne osoby walczyły z strasznym żywiołem wody, chroniąc domy i gospodarstwa oraz okoliczne wsie przed zalaniem wodą z Sanu. **W 1985 roku OSP w Przychojcu otrzymała nową motopompę M 800** oraz już w tym czasie posiadała samochód przystosowany do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych marki Żuk.

OSP w Przychojcu w tym okresie była gospodarzem gminnych zawodów sportowo-pożarniczych, organizowała wiele uroczystości strażackich i innych które odbywały się w miejscowości Przychojec. Sprzyjało temu piastowanie funkcji **prezesa** przez **Ignacego Półćwiartka** i naczelnika przez Edwarda Marcinowskiego do roku 1991. Ich godna postawa i wszelkie starania, zabiegi o prawidłowe funkcjonowanie OSP w Przychojcu przyczyniło się do takiego zaangażowania, a także uznania jednostki OSP w świetle innych straży pożarnych działających na ziemi leżajskiej. W minionym okresie doszło do groźnego i trudnego do opanowania **pożaru pokładu torfowisk** znajdujących się na terenie i okolicach Przychojca. Pożar torfowisk stwarzał ogromne zagrożenie dla okolicznego lasu - „Las Klasztorny", w którym znajdowały się wiekowy las oraz w okolicy pożaru torfowisk przebiegał przez składy torfu wysokociśnieniowa magistrala gazociągu gazu ziemnego, którego wybuch na skutek pożaru mógłby mieć nieobliczalne skutki. W gaszeniu tego pożaru uczestniczyli oczywiście również strażacy z OSP w Przychojcu wykorzystując do tego również sprzęt budowlany i rolniczy. Doskonalono i wprowadzano różne techniki gaśnicze, gdyż nie często zdarzały się pożary torfowisk w Polsce i nie było takiego doświadczenia w działaniach gaśniczych.

W wyniku przemian ustrojowych w 1991 roku w Polsce również w ochronie

przeciwpożarowej nastąpiły zmiany i w OSP wybrano nowy zarząd. Jednostka OSP w tym czasie liczyła 21 członków. Kolejne wprawdzie niewielkie zmiany w zarządzie wprowadzono w 200l r.

Uroczystości jubileuszowe z okazji 100-lecia działalności

W 2002 roku jednostka OSP w Przychojcu obchodziła swój jubileusz 100-lecia powstania i działania. W dniu **05.05.2002 roku odbyły się uroczystości z okazji 100-lecia OSP w Przychojcu**, na których to został poświęcony i przekazany jednostce OSP sztandar.

Całość uroczystości rozpoczęła zbiórka zorganizowana przed budynkiem remizy w Przychojcu, dokonano odpowiedniego ustawienia, przeszeregowania pododdziałów OSP i gości zaproszonych zgodnie z ceremoniałem pożarniczym. Po czym wszystkie poczty sztandarowe, pododdziały OSP i goście wraz z mieszkańcami uczestniczącymi w uroczystości przemaszerowały do Kościoła Parafialnego w Przychojcu z Orkiestrą Dętą na czele prowadzoną przez kapelmistrza dh Stanisława Stępnia. W kościele odbyła się uroczysta Msza Św., na której poświęcono sztandar dla OSP w Przychojcu. Sztandar został ufundowany przez mieszkańców miejscowości oraz częściowo przez Gminę Leżajsk. Po zakończonych uroczystościach w Kościele nastąpił przemarsz na stadion sportowy, gdzie odbył się uroczysty **apel z okazji 100-lecia istnienia OSP**. Na Uroczystym Apelu został przekazany sztandar jednostce OSP w Przychojcu i odznaczono go jednocześnie „Złotym Medalem". Ponadto zostały wręczone medale i wyróżnienia dla strażaków oraz innych osób zaangażowanych w rozwój ochrony przeciwpożarowej. Następnie nastąpiło uroczyste wbijanie gwoździ dla upamiętnienia rocznicy 100-lecia.

27 stycznia 2003 roku podczas **Walnego Zebrania nastąpiła zmiana w składzie zarządu**. Prezesem został dh Ignacy Półćwiartek, naczelnik Grzegorz Szpila, wiceprezes Tadeusz Słotwiński, z-ca naczelnika Antoni Bęben, sekretarz Jan Sarzyński, skarbnik Janusz Muskus, gospodarz Antoni Wojnar, a ponadto członkowie zarządu: Słotwiński Rafał i Andrzej Berestka. Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej został Adam Sarzyński. Zarząd OSP wybrał na delegata do Zarządu Miejsko-Gminnego ZOSP RP w Leżajsku dh Ignacego Półćwiartka, który na Zjeździe i Walnym Posiedzeniu wybrał dh Ignaca Półćwiartka na wiceprezesa Zarządu Oddziału Miejsko-Gminnego ZOSP RP w Leżajsku i delegata na Zjazd Powiatowy.

Pozyskanie nowego samochodu gaśniczego

9 maja 2004 roku w jednostce odbyły się uroczystości związane z obchodami Gminnego Dnia Strażaka, podczas których nastąpiło uroczyste **przekazanie i poświęcenie nowego samochodu gaśniczego marki Ford Transit GLM 8 dla jednostki OSP w Przychojcu**. Było to niezwykłe wydarzenie w istnieniu i funkcjonowaniu jednostki OSP w Przychojcu. Nastąpiła wymiana starego zużytego, mocno wyeksploatowanego samochodu marki Żuk na nowoczesny i nowy samochód gaśniczy Marki Ford Transit o oznaczeniu GLM8. Był to zaszczyt i prestiż jednostki OSP w Przychojcu, bo jako pierwsza w gminie i okolicy dostała tak nowoczesny jak na tamte czasy samochód gaśniczy.

Całość uroczystości rozpoczęła zbiórka zorganizowana przed budynkiem remizy w Przychojcu, w dniu 9 maja 2004 roku. Dokonano odpowiedniego ustawienia, a także przeszeregowania pododdziałów OSP i gości zaproszonych zgodnie z ceremoniałem pożarniczym. Po czym wszystkie poczty sztandarowe, pododdziały OSP i goście wraz z mieszkańcami uczestniczącymi w uroczystości przemaszerowali do Kościoła Parafialnego w Przychojcu z orkiestrą dętą OSP Brzoza Królewska na czele prowadzoną przez kapelmistrza dh Stanisława Stępnia. W kościele odbyła się uroczysta Msza Św. Po zakończonych uroczystościach w kościele nastąpił przemarsz na stadion sportowy, gdzie odbył się uroczysty apel z okazji Gminnego Dnia Strażaka.

Na Uroczystym Apelu został poświęcony i przekazany nowy samochód marki Ford Transit GLM8 jednostce OSP w Przychojcu. Ponadto zostały wręczone medale i wyróżnienia dla strażaków oraz innych osób zaangażowanych w pozyskanie nowego samochodu, a także na rzecz rozwoju ochrony przeciwpożarowej. W uroczystościach oprócz strażaków z jednostek z OSP z terenu Gminy Leżajsk wzięli udział strażacy z OSP Łukowa oraz goście zaproszeni: ówczesny starosta leżajski Zbigniew Rynasiewicz, Komendant Powiatowy PSP w Leżajsku mł. bryg. Józef Golec, Komendant Powiatowy Policji w Leżajsku - insp. Marian Szkodziński, były Podkarpacki Komendant Wojewódzki PSP w Rzeszowie st. bryg. Andrzej Stopa, prezes ZOP ZOSP RP w Leżajsku dh Antoni Parobek, a ponadto Wójt Gminy Leżajsk - Mieczysław Tołpa wraz z radnymi oraz o. Anzelman, o. Kasjan oraz ks. proboszcz Zbigniew Stradomski, którzy dokonali poświęcenia samochodu. W **roku 2010 wystąpiła duża powódź w okolicach Tarnobrzega, Sandomierza i Mielca**, ale też były liczne podtopienia i zalania powodziowe na terenie Gminy Leżajsk w której brali udział strażacy z OSP z Przychojca.

W **roku 2011** nastąpiła **zmiana w składzie władz Zarządu OSP i Komisji**

Rewizyjnej. W skład Zarządu wchodzą: prezes Antoni Bęben, naczelnik Grzegorz Szpila, wiceprezes Rafał Słotwiński, z-ca naczelnika Jolanta Chruścicka, sekretarz Aneta Baj, skarbnik Ryszard Ćwikła, gospodarz Grzegorz Pierścionek, Kronikarz Anna Bęben, członek Piotr Maczka. W skład komisji rewizyjnej: Przewodniczący Andrzej Szpila, wiceprzewodniczący Stanisław Berestka i sekretarz Dawid Adamczyk.

Od 2011 i 2012 roku nastąpiła pewna zmiana w funkcjonowaniu jednostki OSP, która trwa do dzisiaj i jest prowadzona systematyczne. Przed jednostką stanęły nowe wyzwania i zadania. Już nie tylko gasimy pożary. Musimy wdrażać inne działania na rzecz rozwoju naszej miejscowości. Jesteśmy w UE i to wpłynęło na zmianę przepisów i wymagań prawnych oraz wpłynęło na możliwości finansowania jednostki OSP i finansowania jej zadań statutowych. To jednostki już poniekąd same szukają dodatkowych źródeł finansowania i wspierania swojej działalności. Dodatkowe zmiany przepisów, norm prawnych wywiera konieczność wprowadzania zmian i to w rejestracji w Sądach KRS, Regon, prowadzenie odpowiedniego rozliczenia finansowego OSP, itp.

Pojawił się kolejny problem i zagrożenie dla jednostek OSP: migracja młodych ludzi do dużych miast, krajów europejskich, pojawił się problem z pracą dla mieszkańców małych miejscowości. Dużo ludzi młodych w tym czasie wyjeżdża za granicę w poszukiwaniu lepszych warunków pracy, życia i bytu. Ten problem dotyka również miejscowość i jednostkę OSP w Przychojcu.

Na przełomie roku **2012 i 2013** jednostka starła się z nowymi **projektami UE** i pozyskała nowe mundury wyjściowe dla strażaków. W 2013 i 2014 roku dzięki wsparciu Wojewódzkiego Zarządu Związku OSP RP woj. podkarpackiego pozyskała wiele nowego sprzętu, min. pilarkę do drewna Sthill MS 036, agregat prądotwórczy, maszt oświetleniowy, dodatkowe węże i armaturę wodną, a ponadto ubrania specjalne. Ponadto strażacy angażują się w wszelką pomoc dla mieszkańców miejscowości, poza udziałem w akcjach ratowniczo-gaśniczych propagują różną tematykę na tematy bezpieczeństwa, uczestniczą w szkoleniach zorganizowanych dla mieszkańców z tematyki pierwszej pomocy przedlekarskiej, stop dla czadu, stop wypalaniu traw, bezpieczne ferie, bezpieczne wakacje itp.

W roku 2016 odbyła się kampania Zebrań Sprawozdawczo-Wyborczych, upłynęła 5-cioletnia kadencja zarządu i OSP wybrało nowych przedstawicieli zarządu OSP. **Zarząd w 2016 roku** ukonstytuował się następująco. Skład zarządu OSP w Przychojcu: prezes Rafał Słotwiński, wiceprezes/naczelnik Jerzy Kołcz, II wiceprezes Arkadiusz Brzuska, skarbnik/ gospodarz Ryszard Ćwikła, sekretarz Władysław Wziątka, kronikarz Bernadeta

Marcinowska. Skład Komisji Rewizyjnej: Przewodniczący Szpila Andrzej, wiceprzewodniczący Bęben Antoni i sekretarz Wojnar Antoni. W 2016 roku podczas Walnego Zebrania dokonano również zmiany Statutu OSP w Przychojcu, nadmienić trzeba fakt, iż wcześniejszy był jeszcze z lat 80- tych i już niestety wymagał zmian, aby poprawić funkcjonowanie jednostki OSP. Jednostka dzięki zmianie Statutu OSP może w pełni korzystać z środków publicznych z samorządów, instytucji państwowych, dotacji UE i innych dotacji, form wsparcia oraz możliwości wsparcia z odliczeń podatku 1% itp.

Sołecka Strategia Rozwoju Wsi

Strażacy z OSP wraz z mieszkańcami wsi Przychojec zawiązali współpracę i stworzyli **Sołecką Strategię Rozwoju Wsi Przychojec na lata 2016-2020**. Ponadto dzięki przychylności Wójta Gminy Leżajsk i Urzędu Gminy w Leżajsku pojawił się plan na ożywienie jednostki OSP w Przychojcu. Dało to możliwość skorzystania z dofinansowania z UE poprzez Urząd Marszałkowski w Rzeszowie i dzięki pozyskanej dotacji w **roku 2017** stworzyli „**Siłownię plenerową**" dla mieszkańców wsi Przychojec przy budynku Remizy OSP. Ponadto w 2018 r. złożony został wniosek na dalszą część tego planu strategii rozwoju wsi i wdrożono kolejny etap i zadanie tj. „**Budowę placu zabaw przy budynku strażnicy OSP w Przychojcu**". Jest to dalszy etap modernizacji placu przy budynku strażnicy, który wcześniej był mocno zakrzaczony i mało atrakcyjny. Strażacy w czynie społecznym usunęli zbędne drzewa i zarośla, wyczyścili plac, przygotowali pod remont i wdrożenie planów z rozwoju wsi.

W roku 2014 OSP upamiętnienia 25 rocznicę odzyskania wolności poprzez **zasadzenie dęba wolności** na placu przy kościele parafialnym.

Ponadto strażacy z jednostki OSP w Przychojcu licznie uczestniczyli i uczestniczą w uroczystościach kościelnych, asystują, tworzą Straż Grobu Pańskiego na uroczystościach związanych ze Świętami Wielkanocnymi, asystują podczas uroczystości Bożego Ciała oraz przy organizacji innych uroczystości, świąt. **Straż Grobowa** została reaktywowana w roku 2016 po kilkuletniej nieobecności dzięki młodym, zaangażowanym strażakom członkom MDP. Ponadto strażacy uczestniczyli w zabezpieczeniu licznych pielgrzymek do Bazyliki i Sanktuarium Maryjnego w Leżajsku, w 2012 roku uroczyście asystowali i pełnili wartę honorową przy relikwiach Św. Jana Pawła II, które odwiedziły parafię. Strażacy z OSP w Przychojcu co roku biorą udział w gminnych zawodach sportowo-pożarniczych wystawiając zawsze drużynę męską w grupie A, MDP i kobiecą w grupie C. W minionych

latach drużyny plasowały się blisko podium i niekiedy nawet zdobywały 1 miejsca.

W roku 2017 Jednostka OSP w Przychojcu liczy: 15 członków MDP chłopców i dziewcząt, 35 członków czynnych i 4 członków honorowych, oraz 4 członków wspierających - łącznie 58 członków OSP. W roku 2017 Zarząd pozyskał dodatkowo sprzęt tj. 4 ubrania specjalne, 3 latarki wysokiej klasy oraz 3 szt. kominiarek. Ponadto jednostka i strażacy licznie i z wielkim zapałem współpracują z innymi organizacjami działającym w tej małej miejscowości, tj. z Parafią Rzymsko-Katolicką pod wezwaniem „Dobrego Pasterza", Klubem Sportowym „Jodła Przychojec", Szkołą Podstawową w Przychojcu, Kołem Gospodyń Wiejskich oraz z zespołem „Kalina". Wraz z tymi organizacjami jest organizowany Rodzinny Piknik Bezalkoholowy, „Dzień Kwitnącej Lipy" – które to systematycznie odbywają się co roku. Ponadto uczestniczą w organizacji turnieju sołectw, wspomagają wszelkiego rodzaju inicjatywy prospołeczne w Szkole Podstawowej oraz na zebraniach wiejskich.

Jednostka OSP współpracuje z Panem Wójtem Gminy Krzysztofem Sobejko, który wspiera wszelkie inicjatywy prospołeczne Przychojca i gminy. Bardzo dobrze układa się współpraca z Zarządem Gminnym i Powiatowym Związku OSP RP, Komendą Powiatową PSP w Leżajsku, które to wspierają tutejszą jednostkę.

W roku 2018 jednostka została wytypowana do zadania pt. „Remont boksu garażowego - garażu OSP w Przychojcu" z środków budżetowych MSWiA.

W dniu **03.05.2018 roku** w miejscowości Przychojec zostały zorganizowane gminne uroczystości związane z obchodami **„Dnia Uchwalenia Konstytucji 3 Maja"** w roku obchodów 100. rocznicy Odzyskania Niepodległości.

Rok utworzenia OSP: 1886r.

Stan organizacyjny: mężczyźni – 35, kobiety – 7 ; JOT kategorii IV – 12 strażaków ratowników; KDP – 7; MDP 2 /dziewcząt 6 i chłopców 6.

Wyposażenie i wyszkolenie w OSP umożliwia podjęcie działań: ratowniczo-gaśniczych w czasie pożarów.

Obiekty: wielofunkcyjny dom strażaka.

Sztandar i izby tradycji: jednostka posiada sztandar nadany w 2002r. Sztandar został odznaczony Złotym Medalem za Zasługi dla Pożarnictwa. OSP prowadzi kronikę oraz kącik pamiątek gdzie prezentowane są najważniejsze osiągnięcia, tradycje i dorobek jednostki.

PRZYCHOJEC

Samochody pożarnicze i inny specjalistyczny sprzęt: GLBM 02/8 Ford motopompy: PO-5, Honda-400l/min, agregat prądotwórczy 2,5 kW, drabina przystawna, apteczka w zestawie.

Udział jednostki w większych akcjach ratowniczo-gaśniczych: ogromny pożar 56 budynków w Przychojcu; pożar w zakładzie wikliniarskim na Łanie Rudnickim Zakładzie Wikliniarskim w lutym 1964r.; powódź na Sanie w okolicach Leżajska – 1980r., usuwanie skutków awarii energetycznej na terenie powiatu leżajskiego w kwietniu 1999r. Lokalne powodzie w dorzeczu miejscowych rzek na terenie powiatu leżajskiego a także katastrofalne powodzie w okolicach Mielca, Stalowej Woli i Sandomierza w 1997, 2000, 2005 i 2010r.

Udział jednostki w działaniach ratowniczo-gaśniczych w latach 2010 – 2017: pożary – 16, miejscowe zagrożenia i inne – 34; razem – 50.

Ważniejsze sukcesy sportowe: wielokrotnie miejsca na podium w zawodach gminnych i dalsze miejsca na zawodach powiatowych.

Prezesi OSP (oraz komendanci): w pierwszych latach brak danych a w następnych to: Michał Baj 1928; Józef Marcinowski 1952–1954; Michał Wiatr 1954-1955; Edward Marcinowski 1955-1958; Marcin Janik 1958-1966; Ignacy Baj 1966-1985; Ignacy Półćwiartek 1985-1991; Tadeusz Słotwiński 1991-2001;Janusz Jaworski 2001-2003; Ignacy Półćwiartek 2003-2016; Rafał Słotwiński 2016 i nadal.

Naczelnicy OSP: taka funkcja była w początkowych latach łączona lub nie występowała. Ignacy Baj 1958-1966; Edward Marcinowski 1966-1991; Grzegorz Szpila 1991-2016; Jerzy Kołcz 1916 i nadal.

Zarząd OSP wybrany w roku 2016: Prezes OSP Rafał Słotwiński, wiceprezes/ naczelnik Jerzy Kołcz, II wiceprezes Arkadiusz Brzuska, skarbnik/gospodarz Ryszard Ćwikła, sekretarz Władysław Wziątka, kronikarz Bernadeta Marcinowska. Skład Komisji Rewizyjnej: przewodniczący Szpila Andrzej, wiceprzewodniczący Bęben Antonii sekretarz Wojnar Antoni.

Opracował w 2018r.: dh Jerzy Kołcz we współpracy z dh Ignacym Półćwiartkiem i dh Józefem Golcem.

Parafia pw. Dobrego Pasterza w Przychojcu-Łukowej

Przychojec wraz z sąsiednią Łukową od niedawna tworzą nową parafię w **dekanacie Leżajsk II**. Przychojec, niezbyt duża miejscowość, dawniej będąca przysiółkiem Starego Miasta, liczy nieco ponad 200 lat, natomiast Łukowa, położona bardziej na północ, wzmiankowana była już w drugiej połowie XVII wieku. Od początku swego istnienia obydwie wioski należały do parafii farnej w Leżajsku, dopiero w XX wieku nastąpiło przypisanie Przychojca najpierw do Starego Miasta, następnie do parafii klasztornej po jej utworzeniu przy leżajskiej bazylice w 1969 r.

Początki kultu

Pierwszym miejscem kultu religijnego w Przychojcu była postawiona w początkach XX wieku **kapliczka obok szkoły**, najpierw drewniana a następnie murowana, w której umieszczono obraz Matki Bożej Leżajskiej. Od tego czasu z okazji ważniejszych świąt księża z leżajskiej fary odprawiali przy niej Msze św. Po odzyskaniu niepodległości ówcześni patrioci z Przychojca na przyniesionym z okolic Kulna **słupie granicznym zaborców** umieścili kuty z żelaza **krzyż** i ustawili go w centrum wioski. Obecnie, po jego odnowieniu i dostawieniu kamiennej tablicy, zdobi naszą wioskę jako **Krzyż Niepodległościowy**.

Budowa świątyni

Po przejęciu Przychojca przez ojców Bernardynów zaczęły się starania o wybudowanie na miejscu świątyni. **W 1986 r. rozpoczęto budowę**. Kamień węgielny został poświęcony i wmurowany przez księdza biskupa Ignacego Tokarczuka **6 czerwca 1987 r.** i w krótkim czasie świątynia wraz z salką katechetyczną została oddana do użytku wiernym jako kościół dojazdowy parafii klasztornej w Leżajsku pw. Dobrego Pasterza. Prace przy jej budowie nadzorował o. Szczepan Dolański, wikary z klasztoru, a budowę prowadził Tadeusz Słotwiński. Wyznaczono też **teren na cmentarz wiejski.**

Powstanie rektoratów oraz samodzielnej parafii

Łukowa została najpierw, wraz z Przychojcem, przypisana do parafii klasztornej, a następnie do parafii w Jelnej utworzonej w 1981 r., również obsługiwanej przez ojców Bernardynów. Tak było aż do **grudnia roku 2003**, kiedy to decyzją abp. Józefa Michalika obie

te miejscowości zostały odrębnymi strukturami duszpasterskimi. Powstały w nich **rektoraty** obsługiwane prze ks. Zbigniewa Stradomskiego, a następnie, od 2006 r., przez ks. Jacka Szulara. Od **1 stycznia 2012 r.**, decyzją Księdza Arcybiskupa, **Przychojec stał się parafią pw. Dobrego Pasterza**, do której przyłączono Łukową.

Inwestycje materialne

Po odejściu ks. Jacka Szulara w 2012 r. nowym proboszczem parafii został ks. Krzysztof Pietrasz. Obecnie parafia liczy ok. 1300 wiernych. Tak, jak było wielkim dziełem Bożym wybudowanie w niełatwych czasach świątyń w Przychojcu i w Łukowej, tak z radością można powiedzieć, że w naszej młodej parafii też wiele się zmieniło. Najpierw, jeszcze przed jej utworzeniem, **w 2003 r.** zostały wybudowane **ołtarze w Przychojcu**: główny jako tryptyk z Chrystusem Dobrym Pasterzem pośrodku oraz św. Franciszkiem i św. Klarą po bokach, oraz boczny z obrazem Matki Bożej Leżajskiej. Projektował je i po części wykonywał prof. Stanisław Lenar z Jarosławia oraz rzeźbiarz Dariusz Gamracy i stolarz Kazimierz Sieradzki z Majdanu Sieniawskiego. Wybudowano też nowy ołtarz soborowy i ambonkę. W tym samym roku zostały odnowione wszystkie kapliczki i krzyże przydrożne na terenie wioski i powstał wspomniany Krzyż Niepodległościowy. Uroczystość ich poświęcenia odbyła się w święto Chrystusa Króla w 2003 r. Na ten czas kościół został odnowiony.

Po powstaniu rektoratu w Przychojcu nowi księża, nie zaniedbując spraw duszpasterskich, z zapałem zabrali się do dalszych **inwestycji**. Odnowiono ogrodzenie wokół kościoła, zakupiono nową monstrancję, chorągwie, baldachim, chrzcielnicę, odnowiono znajdujący w miejscu głównego ołtarza krzyż. Do kościoła sprowadzono **relikwie św. Józefa Sebastiana Pelczara**, zakupiono trzy dzwony, wybudowano dzwonnicę, feretron z wizerunkiem Dobrego Pasterza i Matki Bożej Leżajskiej oraz obraz Jezusa Miłosiernego i rzeźbę św. Jana Pawła II. Wymieniono okna i cały kościół ocieplono. Inwestycją nie cierpiącą zwłoki była **budowa plebanii**, gdyż dotąd takiej w Przychojcu nie było, a ksiądz wynajmował skromne pomieszczenie w miejscowej szkole. Dzięki Bożej pomocy, wsparciu parafian i dobrych ludzi ta inwestycja w ciągu niecałych dwu lat stała się faktem. Jej poświęcenia dokonał abp Józef Michalik w **2012 r.** Również w Łukowej prowadzone są liczne inwestycje.

Jakże ważnym wydarzeniem w życiu naszej parafii była peregrynacja Krzyża Papieskiego w 2012 r. oraz Misje Święte w 2014 r. i ich renowacja w roku bieżącym. Pomimo tego, że wspólnota parafialna jest bardzo młoda, jej życie religijne wydaje się pogłębiać. W parafii istnieje 14 Kół Żywego Różańca, Rada Parafialna, dość liczna grupa ministrantów,

grupa młodzieżowa, schola, grupa modlitewna „Złota Róża”, modląca się o powołania kapłańskie, Straż Grobowa (tzw. Turki), duszpasterstwo chorych i starszych. Przed Sumą w niedziele i święta odmawiana jest cząstka Różańca, w każdą środę (w Łukowej w każdą sobotę) odprawiana jest Nowenna do Matki Bożej Pocieszenia, a w piątki Koronka do Bożego Miłosierdzia. Wszystkie ważniejsze uroczystości swoim śpiewem upiększa miejscowy zespół „Kalina”. Jest już zwyczajem, że w okresie bożonarodzeniowym młodzież wystawia jasełka, a w Wielkim Poście odprawiana jest Droga Krzyżowa przez wioskę. W Niedzielę Palmową przy historycznej kapliczce odbywa się poświęcenie palm, a następnie procesyjnie wszyscy udają się do kościoła. 3 maja przy Krzyżu Milenijnym odprawiana jest uroczysta majówka, a w Boże Ciało uroczysta procesja do czterech ołtarzy ustawionych wzdłuż wioski. W dniu Matki Bożej Siewnej odbywa się piesza pielgrzymka do leżajskiego sanktuarium. Niemal corocznie organizowane są też pielgrzymki do znanych sanktuariów w Polsce.

Tygodnik „Niedziela”, Edycja przemyska 17/2015 , str. 1, 5